

документа і точності його юридичних формулювань в спеціальному двомовному та багатомовному словнику підлягають фіксації стійкі багатокомпонентні термінологічні словосполучення; 2. Функціональна класифікація термінів права вимагає виділення номінацій, уточнюючих і регулюючих термінів. 3. На відміну від наукових і науково-технічних текстів, в правовому тексті особливу роль відіграють терміни – модальні дієслівні терміносистеми, що є засобом вираження прагматичної спрямованості тексту, а також уточнюючі терміни – приєднані терміносполучення як засіб необхідної конкретизації правової норми.

Оскільки більшість корпусів були створені в 90-х рр. ХХ століття, то їх стилістична якість доволі низька. Що стосується перекладу сучасних книг та документів, то потрібно враховувати доповнюючі морфологічні, лексикографічні та стилістичні елементи, які додаються до сучасних багатомовних корпусів. Якісним можемо вважати НКРМ, на основі якого перекладацька робота з юридичними та офіційними документами дає можливість виявити позитивні мовні показники та алгоритми.

Список використаних джерел:

1. Виландеберк А. А. Принципы и методы гармонизации терминологии на основе корпуса специальных параллельных текстов: На материале документов ООН : Дис. ... канд. филол. наук : 10.02.21 : СПб., 2005. – 266 с.
2. Добровольский Д.О. Корпус параллельных текстов как инструмент сопоставительного описания языков / Д.О. Добровольский // Русская и сопоставительная филология: состояние и перспективы: Международная научная конференция, посвященная 200-летию Казанского университета (Казань, 4-6 октября 2004 г.): Труды и материалы / Под общ. ред. К.Р. Галиуллина. – Казань: Изд-во Казан. ун-та, 2004. – С. 289-290.
3. Сичинава Д.В. Параллельные тексты в составе НКРЯ: новые направления развития и результаты. Труды Института русского языка им. В.В. Виноградова. – 2015, № 6. – С. 194-234.

Квартник Я.А.

студентка;

Мовчан Д.В.

*кандидат філологічних наук, доцент,
Сумський державний університет*

КРИТЕРІЇ ВИЗНАЧЕННЯ КОНТЕКСТУАЛЬНИХ АНТОНІМІВ

Форма та зміст не можуть існувати окремо одне від одного, так само як слово та його лексичне значення. У процесі мислення в нашій свідомості виникають певні взаємозв'язки між мовними одиницями на основі спільності/відмінності за формою/значенням або одночасно за обома даними критеріями. Таким чином, у лексиці утворюються парадигматичні

відношення – структурно-сміслові взаємозв'язки між словами і словосполученнями та їх організація за семантичними полями. З огляду на вище зазначене, антонімія є таким різновидом парадигматичних відношень, за якого подібність значення слів виявляється насамперед у їхньому смислового протиставленні в нашій свідомості.

Антонімія вже довгий час знаходиться в центрі уваги науковців (Я. І. Гельблу, В. А. Іванова, В. А. Михайлов, Є. М. Міллер, Л. О. Новіков, О. М. Будз, В. В. Унукович, Chr., E. Agricola, W. Müller та ін.).

Поряд з антонімами, протилежність значень яких пізнається як у тексті, так і поза ним, нерідко натрапляємо на слова, що вступають в антонімічні відношення лише в певному контексті, у визначеній ситуації спілкування, тобто контекстуальні антоніми. Полярність значень таких лексичних одиниць не закріплена в мові, а має індивідуально-авторський характер.

Питання критеріїв визначення антонімічних відношень вирішується сучасною лінгвістикою неоднозначно, хоча ознаки, які беруть до уваги дослідники, у цілому повторюються: протилежність значень, регулярність повторення в антонімічних контекстах, однакова лексична сполучуваність та здатність до утворення словотвірних гнізд [1; 2; 4].

Проте контекстуальні антоніми суттєво відрізняються від «звичайних», регулярних антонімів. По-перше, контекстуальні антоніми протиставляються лише в певних контекстах; по-друге, не повторюються регулярно в антонімічних контекстах; по-третє, можуть мати зовсім несумісну лексичну сполучуваність. Лексична протилежність контекстуальних антонімів виявляється okazіонально. Тому контекстуальні антоніми не підпадають під найчастіше вживані дефініції антонімів.

Як відомо, антоніми – це найпростіша лексико-семантична мікросистема, побудована на основі бінарної опозиції двох лексем, у структурі значень яких протиставляються диференційні семи, об'єднані однією інтегральною семою. Наприклад: *die Schnelligkeit – die Langsamkeit* (диференційна сема «такий, що відбувається за короткий відрізок часу» протиставляється диференційній семі «такий, що відбувається за тривалий відрізок часу» за принципом полярності. Основою для протиставлення вище згаданих понять виступає категоріально-лексична сема «рух»).

У структурі лексичного значення okazіональних антонімічних пар необхідною складовою стає прагматичний компонент, який визначає прагматичні параметри вживання членів антонімічної опозиції. Окрім категоріальних та диференційних сем, значення деяких лексичних одиниць можуть включати ознаки, що мають характер потенційних сем. При ізольованому розгляді слів, поза їх вживанням у мовленні, потенційні семи не є визначальними для формування протилежності значень лексичних одиниць. Але інколи, як то у вторинних або переносних значеннях, а також за умови специфічного вживання, потенційні семи можуть актуалізуватися, створюючи ефект антонімічності. Наприклад:

Für einen Charakter wie Peachum bedeutete aber «in eines Mannes Hand sein» das gleiche, was für ein Kaninchen bedeutet, «in der Hut eines Pythons zu sein» [6, с. 48].

У значенні лексеми *Kaninchen* наводиться презирливо-емоційна сема «жертва, беззахисна, слабка натура», внаслідок чого вона протиставляється як протилежна лексемі *Python* з оказіональним значенням «сильна істота, хижацька натура». Взяті ізольовано, поза контекстом, вказані слова не демонструють антонімічного зв'язку, оскільки співвідносять далекі поняття, не зближені семантично. Але завдяки мовній ситуації, що викликає у свідомості людини асоціації певного змісту, вони виявляються полярно протиставленими одне одному. У лексичних значеннях таких слів можна віднайти частково протилежні ознаки («жертва» – «хижак»), але вони аж ніяк не будуть вичерпувати ні всього об'єму значення, ані його диференційних сем. Потенційні семи, становлячи конотаційну периферію семантики таких мовних одиниць, виступають як конкретно-символічне уявлення про пару протилежних ознак. Багаточисельні інші ознаки речей, які б заважали дихотомічному протиставленню понять, при цьому не враховуються.

Таким чином, семантика контекстуальних антонімів має складну імплікативно організовану багатомірну структуру, що становить єдність денотативного, мотиваційного, конотативного та прагматичного аспектів їх значень, реалізованих у контексті. Вважаємо за можливе визначити контекстуальну антонімію як результат смислового притягнення слів за принципом протилежності, які використовуються мовцем у новому значенні, що не збігається із загальновідомим [3, с. 13].

Антоніми регулярно використовуються в типових синтаксичних конструкціях, взаємно протиставляючись одне одному: *weder...noch, nicht nur... sondern auch, nicht...aber*. Наприклад: «*Da haben Sie weder **schöne, noch hässliche Gedanken***» [5, с. 17]. Контекстуальні антоніми також можуть використовуватися в типових синтаксичних конструкціях, але ця умова не є вирішальною для констатації факту антонімічності: «*Mein Ziel war es, nicht nur zu **überleben, sondern auch wieder zu leben***» [5, с. 20].

Лексична сполучуваність антонімів у більшості випадків виявляє велику подібність і завжди можливо підібрати такий контекст, у якому обидва члени антонімічної пари взаємозамінні, причому заміна одного антоніма іншим, надає усій фразі протилежний зміст. Наприклад: «*Da haben Sie weder **schöne, noch hässliche Gedanken***» [5, с. 17] – *Da haben Sie weder **hässliche, noch schöne Gedanken***. Як бачимо, сполучуваність слів цілком природна, але зміст змінюється на діаметрально протилежний.

У деяких випадках це справедливо й для контекстуальних антонімів, але часто зміст залишається незмінним або змінюється несуттєво. Наприклад: «*Das gibt es **bei mir, und das gibt es bei anderen***» [5, с. 15]. – *Das gibt es **bei anderen, und das gibt es bei mir***.

Антонімічні пари типу *schön / hässlich* можуть утворювати словотвірні гнізда: *schön – das Schöne, die Schönheit, die Schöning, schönen*. Виявляється,

що контекстуальні антоніми також утворюють словотвірні гнізда, але елементи таких гнізд здатні сформувати антонімічну опозицію з дуже низькою імовірністю.

Таким чином, домінантним критерієм виділення контекстуальних антонімів є здатність мовних знаків викликати асоціації за принципом протилежності лексичних значень. У формуванні значень оказіональних антонімів вирішальну роль відіграють прагматичні чинники. Виявленню фактів антонімічності слів на синтагматичному рівні сприяє аналіз їх граматичної, лексичної та синтаксичної сполучуваності, який засвідчує спільність або варіативність вище згаданих характеристик у членів контекстуальної антонімічної пари.

Список використаних джерел:

1. Белова С. В. Критерії визначення антонімів / С. В. Белова // Науковий вісник ВДУ. Журнал Волинського державного університету ім. Лесі Українки: Філологічні науки. – Луцьк. – 1999. – № 3. – С. 7–8.
2. Будз О. М. Критерії визначення антонімів / О. М. Будз // Іноземна філологія. – 1978. – № 50. – С. 53–56.
3. Мовчан Д.В. Семантичний та функціонально-прагматичний аспекти антонімії іменників сучасної німецької мови : автореф. дис. ... канд. філ. наук : 10.02.04. «Германські мови» / Д.В. Мовчан. – Херсон : ХДУ, 2012. – 22 с.
4. Müller W. Das Gegenwart-Wörterbuch: ein Kontrastwörterbuch mit Gebrauchshinweisen / W. Müller. – Unveränd. Nachdr. der Ausg. von 1998. – Berlin; New York : de Gruyter, 2000. – 580 s.
5. «Der Spiegel» // Schweiz Str. – 77.11.2015. – No. 46. – 164 s.
6. Brecht B. Dreigroschenroman / Brecht B. – Berlin : Aufbau Verlag, 1986 – 455 s.

Пономаренко А.А.

студентка,

Науковий керівник: Артеменко Ю.О.

кандидат філологічних наук, старший викладач,

Кременчуцький національний університет

імені Михайла Остроградського

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ІДІОСТИЛЮ ПУБЛІЧНИХ ОСОБИСТОСТЕЙ

(НА ПРИКЛАДІ ІНТЕРВ'Ю МУЗИЧНОЇ ГРУПИ «ONE DIRECTION»)

Наповнення мовного простору новою інформацією відбувається через мовні контакти, які є базою для спілкування носіїв мови. На сучасному етапі однією з найбільш поширених сфер, що впливають на вибір мови спілкування, є інформаційно-медійний простір. В умовах посиленої ролі медіасередовища в житті сучасної людини особливої значущості набуває аналіз медіадискурсу і мовної поведінки публічних особистостей.